

Talu üldine heakord, lühikokkuvõte 2007

Tellija: Põllumajandusuuringute Keskus
Teostaja: Eesti Maaülikool
Tartu 2007

„Talude üldise heakorra“ uuringu raames teostati 2007. aastal kordusseire.

Kokku hinnati 30 maastikuseireruutudes paiknevate talude heakorra muutusi võrrelduna 2004. aastaga. Uuring viidi läbi 6 vallas Lääne-, Pärnu-, Saare- ja Võrumaal.

Välitöödel hinnati 3-palli süsteemis („1“ kõige madalam, „3“ kõige kõrgem hinne) järgmisi heakorra aspekte:

- hoonete ilme ja olukord
- õueala hooldatus, haljastus
- metalli jm kola esinemine
- jäätmemajandus
- põllumajandustehnika paigutus
- sõnnikumajandus

Saadud alahinnete summeerimisel anti heakorrale koondhinne 3-palli süsteemis („1“ kõige madalam, „3“ kõige kõrgem hinne).

Iga hinnatud talu osas muudatuste iseloomustamiseks tehti ka 1-3 fotot. 2007. aastal püüti teha fotod samadest kohtadest (sama vaatesuund ja võimalusel distantis), kus 2004. aastal, ja hinnati olukorda ülaltoodud kriteeriume arvestades. Muutused toodi välja erinevate aspektide kaupa („-1“ – olukord halvenenud, „0“- muutusi pole ja „+1“- olukord paranenud) ja esitati talude kaupa tabelina.

Identseid fotode tegemise asukohti sarnaselt 2004. aastale polnud 2007. aastal sageli võimalik tehnilistel põhjustel jälgida (ebasobiv valgus, takistatud vaade jne). Siiski pole mõningatel erinevustel muutuste hindamisel suur roll.

Uuringus osalenud talude üldine heakord vaadeldud perioodil oluliselt muutunud ei ole. Kokkuvõtte uuringus osalenud talude üldise heakorra muutustest vaadeldaval perioodil (2004-2007) maakondade ja heakorra erinevate aspektide kaupa on esitatud tabelis 1. Mõne talu puhul on paranenud või halvenenud küll mõni hinnatud aspektidest (nt jäätmemajandus, sõnnikumajandus jne), kuid see ei mõjuta piisavalt üldist olukorda, mistõttu koondhinnang on muutumatu („0“).

Vaadeldes muutusi maakonniti, võib öelda, et koondhinnang on kokkuvõttes paranenud vaid nelja talu puhul (üks Võrumaal, üks Pärnumaal ja kaks Saaremaal, Läänemaal selliseid talusid ei olnud). Halvenenud pole talu üldine heakord üheski uuringus osalenud talus. Mitmete talude puhul on mõni aspekt (nt hoonete ilme ja olukord) paranenud, samas aga mõni halvenenud (nt jäätmemajandus). Seetõttu on selliste talude puhul koondhinnang muutumatu.

Läänemaal ei ole muutusi toimunud, ka mitte ühegi eraldi hinnatud aspekti osas.

Pärnumaal on selgelt paranenud ühe talu olukord, seda nii hoonete ilme ja olukorra, metalli jm kola esinemise, põllumajandustehnika paigutuse kui ka sõnnikumajanduse osas. Samas on Pärnumaal ühe hinnatud talu õueala hooldatus halvenenud. Siiski ei mõjuta see talu koondhinnangut.

EESTI MAAELU ARENGUKAVA 2004-2006 PKT HINDAMINE

Tabel 1. Talude üldise heakorra muutused 2004/2007 (EMÜ, 2007)

(„-1“ - olukord halvenenud, „0“ - muutusi pole ja „+1“ - olukord paranenud)

Maakond	Kood	Hoonete ilme ja olukord	Õueala hooldatus, haljastus	Metalli jm kola esinemine	Jäätme-majandus	Põllumajandus tehnika paigutus	Sõnniku-majandus	KOOND HINNANG
Läänemaa	Ri1	0	0	0	0	0	0	0
	Ri2	0	0	0	0	0	0	0
	Ri3	0	0	0	0	-	-	0
	Ri4	0	0	0	0	0	-	0
	Ri5	0	0	0	0	-	0	0
Pänumaa	Ar1	0	-1	0	0	0	0	0
	Ar2	0	0	0	0	0	0	0
	Ar3	0	0	0	0	-	-	0
	Ar4	0	0	0	0	-	-	0
	Ar5	+1	0	+1	0	+1	+1	+1
Saaremaa	Ka1	0	0	0	0	0	-	0
	Ka2	0	0	0	0	0	0	0
	Ka3	+1	0	0	-1	-	0	0
	Ka4	0	0	0	0	-	-	0
	Lü1	0	0	0	0	-	0	0
	Lü2	+1	0	0	0	0	-1	0
	Lü3	0	0	+1	0	-	-	+0,5 ¹
	Lü4	+1	+1	0	0	0	-	+1
	Lü5	0	0	+1	0	-	-	0
Lü6	0	+1	0	0	0	0	0	
Võrumaa	Ha1	+1	0	0	0	0	+1	+1
	Ha2	0	0	0	0	-	-	0
	Ha3	0	0	0	0	-	-	0
	Ha4	0	0	0	0	0	0	0
	Ha5	0	0	0	0	0	0	0
	An1	0	0	0	0	0	+1	0
	An2	0	0	0	0	0	0	0
	An3	0	0	0	0	-	0	0
	An4	0	+1	0	0	-1	-	0
An5	0	0	0	0	0	-	0	

(Ri - Ridala vald, Ar - Are vald, Ka - Kaarma vald, Lü - Lümanda vald, An - Antsla vald, Ha - Haanja vald)

Kõige enam on muutunud olukord Saaremaal, kus on paranenud üldine heakord kahe talu puhul. Eelkõige on paranenud hoonete ilme ja olukord (kolme talu puhul). Paranenud on olukord ka õueala hooldatuse (kahes talus) ja metalli jm kola esinemise osas (samuti kahes talus). Ühe Saaremaa talu puhul on halvenenud jäätmemajanduse olukord (samas on paranenud hoonete ilme ja olukord) ja samuti ühe talu puhul sõnnikumajanduse olukord (samas on samuti paranenud hoonete ilme ja olukord). Siiski ei mõjuta need muutused nimetatud talude koondhinnanguid.

Võrumaal on paranenud ühe talu olukord. Kahes talus on korrastatud sõnnikumajandust, ühes on paranenud hoonete ilme ja olukord ning samuti ühes õueala hooldatus. Ühe talu puhul, kus

¹ Koondhinne muutus 2lt 2/3le

EESTI MAAELU ARENGUKAVA 2004-2006 PKT HINDAMINE

on paranenud õueala hooldatus, on samas halvenenud olukord põllumajandustehnika paigutuses. Koondhinnang on seetõttu nimetatud talu puhul muutumatu.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kõige enam on muutusi märgata hoonete ilme ja olukorra osas - seoses üldise majandusliku olukorra paranemisega leitakse võimalusi hoonete olukorra parandamiseks (katusevahetus, välisvoodri uuendamine ja hoonete värvi uuendamine). Samuti on rajatud uusi hooned või viidud hoonete ehitus lõpule.

Ka metalli- jm kola esines võrreldes 2004. aastaga veidi vähem (osaliselt on sellega seoses parem ka õueala hooldatus). Sõnnikumajandus on üldiselt veidi paranenud, kuid märkimisväärselt korrastatum on see siiski vaid ühe talu puhul.

Hoonete ilme ja olukord, sõnnikumajandus ja õueala hooldatus on aspektid, mis on ka kõige vähem muutlikud ehk sõltuvad konkreetsest olukorra jäädvustamise hetkest, seetõttu üldise heakorra mõjutamisel pikemas perspektiivis ka kõige paremini jälgitavad.

Tuleb kindlasti märkida, et paljud hinnatavad aspektid sõltuvad paljuski konkreetsest hetkest, mil olukord jäädvustatakse ja on seetõttu väga muutlikud (õueala hooldatus- muru niitmine, põllumajandustehnika paigutus, talu ümbruses toimuvad veotööd, materjalide ladustamine jne). Seepärast tuleb eriti erinevate hinnatavate aspektide raames toimuvate muutuste hinnangutesse suhtuda ette-vaatusega ja lähtuda eelkõige koondhindest.

Kindlasti on oluline ka lisada, et maastikus toimuvad muutused on jälgitavad vaid pikema ajaperioodi jooksul, mistõttu käesoleva, kolmeaastase intervalliga tehtud uuringu tulemused on esialgsed ning pigem lähtesituatsiooni jäädvustavad.